

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető minden
küldemény intézendő N.-Péterfia utca
348 szám.

Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja:
100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszeri hirdetésnél 100 szóig
80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

Kiadó hivatal:

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó
minden közlemény és küldemény inté-
zendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.

A tiszántuli ev. ref. gymnasiumok.

Motto: „A reformált egyház alsó és felső iskolái, mint . . . az egyház önfentartásának eszközei, . . . mindenestől az egyház testéhez tartoznak.“ Egyházi Törv. 3. §.

„Középiskoláink felett sötétülni kezd a láthatár.“ E szavakkal kezdi meg a „Debr. Prot. Lap“ f. é. 10-ik száma a vallás és közoktatási magyar kir. miniszter által 1886. febr. 26-án ^{39116/1885} sz. a. a tiszántuli ev. ref. egyházkerület kebelében levő középiskolákra vonatkozólag kibocsátott s a püspöki hivatalhoz intézett leirat ismertetését. Az ismeretes leirat — nyilatkozat és véleményes javaslat megtétele végett — az egyházkerületi középiskolai felügyelő tanácsnak adatott ki, mely idevonatkozó jelentését a f. évi aug. 9-re meghirdetett egyházkerületi közgyűlésre fogja betérjeszteni. Ezek szerint az ügy ma még a kezdet kezdetén van s ime a „láthatár sötétülése“ már előre veti árnyékát, a meny nyiben t. i. a „Debr. Prot. Lap“ f. évi jul. 24-iki, 30-ik számából láthatólag „H.-Szoboszlón az ev. ref. gymnasium, mint ilyen, megszűnt.“

Mi, — a kik az egyházi törvények fent idézett szakaszához híven — rendületlenül valljuk, hogy az iskolák az egyház önfentartásának eszközei: nem lehetünk, nem leszünk szótlán és tétlen nézői az ily aggasztó jelenségeknek, annyival inkább, mert azon veszteségek, melyek egyházunkat, közelebről egyházkerületünket a beregszászi, derecskei, makói, n.-szalontai, n.-váradi és szentesi ev. ref. gymnasiumoknak a közelmúltban történt megszűnése folytán érték, ma is mély fájdalommal töltenek el bennünket.

Nem bolygatjuk a multak hibáit és tévedéseit, de azokból levonva a szükséges következtetéseket, a jelenre s főként a jövőre irányítjuk figyelmünket.

Nyolczszázezernél jóval több lelket számláló egyházkerületünk a hetvenes években 3 fő, 10 hat osztályu és 4

négy osztályu, tehát összesen 17 gymnasiumot tartott fent. Az 188⁵/₆-iki iskolai évben gymnasiumaink száma már csak 11 volt, ezek közül: 3 fő, 7 hat, 1 négy osztályu. Azon városok, melyeknek kebelében eme gymnasiumok vannak, egytől egyig jelentékeny népességűek s többnyire egy-egy terjedelmes, tiszta magyar lakosságu vidék közép-pontjai.

Nem tartjuk kedvezőtlen jelenségnek, hogy a közközben forgó statisztikai adatokból láthatólag, hazánkban némely más vallásu és nemzetiségű polgárai mind-mind sürűbben veszik igénybe fiaik részére a gymnasiumi oktatást, de azt ugy felekezeti, mint állami szempontból föltétlenül szükségesnek találjuk, hogy épen a legmagyarabb vidékek ne fosztassanak meg azon oktatási intézményektől, melyeknek közvetítésével az őseréjű nép soraiból a hivatottak az egyházi és polgári társadalmat vezérlő értelmiség közé juthassanak. Ily meggyőződés alapján — ismételjük — nem lehet ránk nézve közönyös egyetlen gymnasiumunk sorsa sem; és ha a h.-szoboszlói ev. ref. gymnasium megszűnése immár bevégzett tény, nézetünk szerint minden lehető meg kell kísérténünk arra nézve, hogy meglevő többi gymnasiumainkat a megsemmisüléstől megmentjük.

A tanítás érdeke, az országos törvény, a zsinat által alkotott „Tanügyi szervezet“ s a többi hazai tanintézetekkel való versenyképesség biztosítása sok irányban való gyökeres reformokat igényelnek. Egyházunknak féltékenyen őrzött autonóm jogai azon erős kötelességet rójják reánk e tekintetben, hogy a szükséges intézkedések megtételében ne várjuk be az államkormány felhívásait és intéseit, hanem mindenekelőtt saját kormányzó szerveink működését tegyük egyszerűbbé, szabatosabbá, öntudatosabbá, szakszerűbbé és gyorsabbá. Ily célból halaszthatatlannak látszik az egyházkerületi tanügyi bizottság újja szervezése s munkakörének megszabása, továbbá az egyházkerületi középiskolai felügyelő tanácsnak a felügyelet körébe nem tartozó kormányzati teendők végzése alóli fölmentése stb. stb.

Nem a mi feladatunk részletesen kidolgozott prog-

rammot adni a jövőre vonatkozólag. Iskolafentartó testületeink s egyházkerületünk vezérferfiái kétségtelenül megtalálják a czélhoz vezető utakat és módokat, de lehetetlen még legalább egy körülményt rövideden nem érintenünk.

Köztudomásu, hogy némely szomszédos vidéki gymnasiumoknak egyesítésére vonatkozólag, az egyházkerület által közelebb megejtett kísérlet nem vezetett óhajtott eredményre, így tehát gymnasiumaink — az államsegélyben részesülő m.-szigetin kívül — egyedül saját fentartó testületeik áldozatkészségére vannak utalva. Ily helyzetben vessünk számot saját erőnkkel s ott, a hol az anyagi nehézségek másként leküzdhetlenek, adjunk oly terjedelmet gymnasiumainknak, a melyben a törvény és kor kívánalmai szerint képesek vagyunk fentartani. Legyen bár vidéki gymnasiumaink többsége egyelőre csak 4 osztályu, az nem baj, csak ily minőségben ne essék jogos kifogás alá, s ekkor egyik felett sem fog elsötétülni a láthatár.

k. s.

Ujabb lépések a magyar biblia ügyében.

II.
(Vége.)

Most már Millard ur erélyesen hozzá látott az ó-s zövetség átdolgozása ügyéhez s ez az, a miről a nálam levő adatok nyomán, óhajtok néhány szót elmondani. Hogy valami nagyobb alkotás életre jöjjön, döntő tényezők a szerencsés körülmények is s ezek összehatása és én lelki örömmel szemlélem a kedvező jeleket. Protestáns köreinkben, a zsinat óta, hittani téren is bizonyos mérséklet szelleme kezd lengeni s remélhető, hogy a hittani harcok után az ellentétes theologiai irányzatok képviselői közeledni fognak egymáshoz, a végett, hogy a magyar biblia közös mű, közös kincs gyanánt mielőbb meglegyen. A kétségtelenné tett igazság előtt meghajlik úgy az evangyéliomi, mint a szabad theologia embere s midőn az egész nép könyvéről van szó, a tuzások mellözésével, a biztosan megállapítható közép és mérsékelt nézet emelkedhetik felszínre, e tekintetben az angol-amerikai új biblia előállításának elvei bölcs utjelzők gyanánt szolgálhatnak. Továbbá theologiai akadémiáink tudományos színvonala emelkedett, az írásmagyarázat gondos és alapos tanerőkkel ellátva, ifju nyelvészek és exegeták is állottak elő s felosztott munka-vállalattal elvégezhető illetékesen az ó-szövetség átdolgozása. Ha egyet értünk és közösen munkálunk, az új biblia, a béke zászlójáról azt olvashatja le jelen és utókor: az Ur szent igéje iránti odaadó szeretet egyesített mindnyájunkat maradandó emlékszerű művet alkotni. Május 25-én volt Debreczenben Millard ur s a közös vállalat szép eszméje itt nem csak javaltatott, hanem melegen felkaroltatott. Remélhető, a testvériesség e szelleme másutt is viszhangra talál. Nagy jelentőségű azon szerencsés helyzet is, hogy épen az a férfiú (Millard) áll most a Biblia Társulat szolgálatában hazánkra nézve, a ki a legjobban ismeri viszonyainkat, velünk szenvedett és örült 1850. óta s figyelte emelkedésünket; a készség, jó aka-

rat, lelkesedés benne főfokon megvan; ide járul e veterán barátunk tekintélye, mit épen tapasztalatai és szolgálatai folytán élvez Angliában a Társulatnál, az ő megfontolt ajánlatai és javalatai a döntő helyen meg fognak hallgattatni.

Végre egy új s eddig nem birt nyereséghöz juttatott a sors intéző gondviselés; vérünköl való vér, csontunköl való csont, lelkünköl való lélek az, a ki hazánkat, nemzetünket s egyházunkat képviseli Londonban, s a mi ránk nézve páratlan tünemény: tagja a britt társulat központi fő bizottságának, azaz kormányzó választmányának s így a legilletékesebb helyen fő befolyása van. Ez a derék férfiú Dr. Duka Tivadar. Szép ajándéknak tartom onnan felülről, hogy épen most hathat és munkálhat ő bibliánk ügyében. Az ő vallásos lelke nagy biztosíték leend a sikerre, oly közvetítő levén, kiből mi is, a külföldi társulat is teljes bizalmat helyezhetünk.

Ő maga emlékezik vissza azon zsenge korra, a mikorra esik épen a Biblia Társaság első virágkora hazánkban, Wimmer Agoston lövöl lelkész és Dr. Pinkerton vállvetett támogatásával, a közegi bibliák kedves ideje. Ugyanis Dr. Duka 1837. és 1838-ban tanult S.-Patakon mint superior syntaxista és rhetor, régi dolgok ezek, de ő hálát ad Istennek, hogy azóta sok szép fiatal erők fejlődtek a szentírás hű fordítására; az agg tudósról Menyhárt Jánosról pedig úgy nyilatkozik, hogy ő (M. J.) bölcs utmutatása és atyai tanácsával sok szolgálatot fog még tenni az ifju sarjadéknak. Imé majd egy félszázad mulva őt állította a gondviselés egyik intéző örül, hogy nem csak megérve a Biblia Társaság második magasb virágzó korát hazánkban a szabad alkotmányosság védpaizsa alatt, hanem épen rá is nehezédjék az ő vizsolyi biblia (megjelent 1590.) megújítása érdekében a részvétel. Mily fenkölt érzéssel van eltelve, mutatják e sorai: „A tárgy szívemen fekszik és ha énnekem azon szerencse jutna osztályrészemül, hogy mielőtt előhaladt korom céljához ér, én némi segédkezet nyujthatnék a biblia magyar szövege érdekében: életemnek legszebb jutalmát látnám benne. A feladat tehát az, hogy magyar népünk számára, a vele született vallásosságának kielégítésére s épületére egy könnyen megérthető szöveg létre hozassék, hogy Szentírását a magyar nép is, oly szeretettel olvassa és tanulja, mindennapi életének bajai és küzdelmei közepette, mint a hogy teszi azt, az angolul beszélő nemzeteknek legjava, a világ minden zugában.“ (Levele 1886. jan. 10.) Ugyanott kérdi: „van-e remény ahhoz, hogy a magyar theologusok vállalkoznának a Társaság számára és költségén bizonyos előre meghatározott feltételek alatt, Károli Gáspár szövegét, nyelv tekintetében átdolgozni?“ „Tekintetbe véve a tárgy kiváló fontosságát és azt, hogy ez alkalmat czélszerű lenne a protestáns egyháznak maga hasznára fordítani, egy népies irányu Biblia kiadására; az alkalmat azonban csak úgy fordíthatjuk előnyünkre, ha egyedül csak azt tüzzük előnkbe, a mi elérhető.“ Az ő és az angol választmány nézete szerint a Károli avult szövege a magyar nyelvnek maig kifejlett irányához idomíttatnék, figyelembe véve azt, hogy oly passusoknál, a hol kétség támadna, a kétséget a legujabb s 15 évi folytonos és egyetértő munkálkodás után létrejött angol „Revised Version“ (megjelent Oxfordon, 1885.) szerint kívánná eldöntetni a héber és görög eredeti szövegek tekintetbe vételével és alapján. Ő

csak ezt bátorodik, mint kivihetőt, ismételve ajánlani az illetők figyelmébe s ezen munkát egy néhány lelkes ember talán rövid idő alatt keresztülvihetné.

Közbe jött Millard ur actiójának hasonló szellemben megkezdése s hazánk több pontjain megjelenése, értekezése, tájékozás vétele. Millard ur megtette „Jelentését“ a hazánkból vett biztatások és reménynyújtások feől, maga Dr. Duka ur is többfelől értesült a dolgok állásáról. Jelenleg a dolog így áll. Millard ur jelentését a Britt s külföldi Biblia Társaság kormányzó választmánya Londonban 1886. július 5-én tárgyalta s egyelőre következő megállapodásokat hozott: 1) köszönetet szavaz Szász Károly püspöknek, hogy a fordító választmánynak összeállítását magára vállalni kész; ámbár ő maga a fordítás semmi részét nem vállalandja el. 2) Az így, közös megegyezéssel majd összeállított fordító testület tagjai névszerint Londonba felterjesztessenek. 3) Az ó-testamentom könyveibe, különösen a zoltárokba, mielőbb bele kezdjenek. A megkivántató költség mindenre nézve Millard ur rendelkezésére fog bocsáttatni.

Imé elég gyorsan meg lett téve a határozott kezdemény s most már magyar vállakon fog feküdni a teher és felelőség, mely „keresztényi és hazafui köteleességre“ Duka ur az ég áldását kéri. (Londoni levele 1886. jul. 7.). Mivel a „Királyi Ázsiai Társaság“ egyik küldötteként Dr. Duka ur is részt vesz szeptember havában, Bécsben az „orientalis congressus“-ban, ez alkalmat felhasználja s néhány napra meglátogatja fővárosunkat és ott személyesen értekezik az elnökséggel.

Óh bárcsak az Isten erős igéjének szent szelleme zenedülne meg felettünk s képesítene és megedzene az ur templomába új ajándékot vihetni fel, a magyar szentírást, nyelvünk szép fejlődésének mai fokán! A jó öreg Károli Gáspár előszava a máig is használt Szent Bibliához 1589. jan. 1. kelet s kortársaival közimádkozásban esdette volt a nagy Isten megsegélő kegyelmét „a dolog jó előmenetelére.“ Kérjük mi is a nagy Istent, hogy segítse meg 300 év után is hű népét s vezéreit, hogy jó végre jusson el a szent szándék. Ha sikerül a magyar biblia Károli Gáspár halála 300 éves évfordulójára, 1892-re, melyhez már közeledünk, új életjel leend protestáns egyházunk történetében s tudományos színvonalának is szép mutatója. A testvér ágostai hitvallásu egyház is vegyen részt, adjon értelmi erőt és támaszt annak; sőt bizonyos pontok felett, a keresztényen türelem elvéből is, kikérhető a hazai unitáriusok véleménye is, hogy így a reformáció ma is fenálló összes ágazatai közös kincse legyen az új mű s megálljon századokig.

Igy nem lesz a nagy magyar prot. egyház egyeteme sem elmaradva a világ protestáns testvéregyházaitól, sőt bizonyos történelmi párhuzamosságban együtt haladand, mint volt a multban. Az első francia református biblia az Olivetané, átnézve Kálvin által is, 16-ik századi végmegállapításában 1588. jelent meg, a mi Károlink 1590-ben; a genfi „lelkészek testülete“ felkérésére fejezte be a genfi theologia akadémiában új-szövetségi magyarázat tanára, Oltramare az új-szövetség francia fordítását; Segond Lajos, ugyancsak genfi tanár az ó-szövetségi magyarázatra, az ó-szövetséget s a legbecsültebb két fordítás 1872. és 1874. látott először világot. A nagy gonddal és mindennemű áldozattal létre hozott angol revideált új biblia új-szövetségi része 1881-ben, az egész biblia 1885-ben adatott ki. Ha te-

hát 1890. vagy 1892-re a miénk is kész lehet: a nagy református történelmi nemzetek koszorujában kellő időben a miénk is megjelenhet. Hazánk egygyé lett államilag; az őt református egyházkerület zsinatja által egygyé lett egyházzilag; a magyar protestantismus egygyé lehet dönthetlen symbolumában: bibliája által irodalmilag.

A két buzgó munkás: Millard és Dr. Duka érzék meg az örömnapot, a miért fáradoznak! „Magyar egyházunkra is derüljön fel az örömv, midőn új kifejezést ad öröklő hitének.“

Debreczen, 1886. július 16.

Balogh Ferencz.

Kaiserswerth és Budapest diakonisszaintézeteinek, vagy az anya és leánya, 1885-ik évi tudósításai.

(Vége.)

Az anya dicsőségének vázolója után térjünk át a leány, a mi „Bethesda“ állapotát feltüntető 1885-ik évi beszámolójához.

A budapesti Bethesda nevű kórház és diakonisszaintézet jelenleg 18-ik évi jelentését közli s ezt e szép szavakkal kezdi: „Nem nekünk, Uram, hanem a te nevednek adjad a dicsőséget!“

Ez intézet, 1884-ben vett felszólítás következtében, részt vett a mult évi országos budapesti kiállításban. Kiállította „Bethesda keletkezése és fejlődésének történetét“, az intézet házainak fényképeit és 19 éves fennállása alatt történt fokozatos haladásának és munkaképességének táblázatát. Ennek következtében a közegészségügy körül elért eredményei elismerésül a nagy haladásáért díjjal tüntettetett ki.

Az intézet a vörös kereszt-egylet által felhivatván, hogy háboru esetében az osztrák-magyar állami vasut budapesti pályaházában felállítandó kórház körüli szolgálatot venné át, ezen szolgálat iránt készséggel egyezkedett.

A betegek száma 52-vel kevesebb volt, mint 1884-ben, mindazáltal nem könnyebbült a munka, mivelhogy a próbánővérek megfogytak s újabbak nem léptek be. Ez okból a magánápolás (a városban) csakis két családnál volt eszközölhető. Ha pedig újabb erők nem lépnek be, akkor a városi ápolás végkép abban marad.

Az áldozatkészség ellenben, daczára a kiállításból származott nagyobb kiadásoknak, annyi bevételt juttatott az intézetnek, hogy egy kis fölösleg maradt, melylyel a házvétel alkalmával tett kölcsön összege 2664 frt 64 kr-ra leszállított.

A betegápolási költség napi 76·31 krba került.

A német szabad ágyat 75 beteg 1205 ápolási napon át vette igénybe, miért is az intézet 397 frt 36 kr-ra pótolta ezen ágy alapjából befolyt bevételt. A németországi pártolók tehát felszólítottak, hogy a még hiányzó 1861 frt 52 kr előteremtéséhez segédkezet nyujtsanak.

Az osztrák szabad ágy, mely még csak 211 frt 89 kr alappal bir, sürgösen igényli a gyűjtés folytatását.

A szegény beteg külföldiek nyomorának enyhítésére alapított német, helvét és skót szabad ágyak e tekintetben megbecsülhetlen szolgálatot tettek.

Ugyanigy gondolkozik a megyék hazai közönsége is,

a mennyiben már 29 megye tett kisebb-nagyobb alapítványt szabad ágyak berendezésére. De ezen alapok még felette csekélyek s ha nem szaporíttatnak, még sok ideig nem jönnek létre a szabad ágyak.

A legtöbb beteg elsősegét adott Bethездának a kórházak felett, mivelhogy ez intézetben a betegek kedélyére is enyhítőleg igyekeznek hatni. A betegek részt vesznek a karácsoni, újévi és más ünnepélyekben és sokan még évek multán is hálásan emlékeznek meg a diakonisszák önfeláldozó lelki munkájáról is.

Léteznek itt szabad ágyak vasuti hivatalnokok és főiskolai tanulók számára is. — A vasuti igazgatóságok e célra egy ünnepély fele jövedelmét, 650 frtot juttatták ez intézetnek.

Gyűjtés történt kis gyermekek és elgyengült öregek részére állítandó ápolási osztályok részére is. — Vajha erre, tekintettel a sok folyamodóra, mielőbb elegendő alap gyűlné!

Az intézet, mint leánya a kaiserswerthi anyaintézetnek, a többi leányintézetek példája és elhatározása szerint, az anyaintézetben alapítandó két szabad ágyra, 100 frtot adományozott.

Bethesda ápolt 1885-ben 512 beteget. Ezek közül: meggyógyult 304, javult 112, nem javult 13, meghalt 45, ápolás alatt maradt 38.

Ápoltatott 315 magyar, 112 osztrák, 59 németországi, 17 helvét, 4 olasz, egy-egy angol, dán és afrikai. Ezek közt volt: katolikus 312, protestáns 182, zsidó 16, mohamedán 1.

Az intézet bevétele és kiadási főösszege volt 30,954 frt 86 kr.

Ötven éven alóli egészséges egyének havi 50 kr befizetés mellett megbetegedés esetén ingyenes ápolásra tarthatnak számot, ha az illetők már 3 havi befizetést tettek.

Az intézet tulajdonosa a budapesti német református leányegyház, melynek a szenvedő emberiség körüli érdemei teljes elismerésünket igénylik.

Ezen elismerés azonban legszebben, legreálisabban adható meg ez intézetnek, ha a lelkészek minél több leányt és nőt lelkesítenek a diakonisszai hivatalba lépésre, miként ezt már több ízben hangoztattam. Ugyisintén, ha a megyék mindaddig adakoznának, míg néhány szabad ágyat alapítottak Bethездában.

Adja Isten, hogy Bethesda is aránylag kicsiből nagyra növekedjék, mint Kaiserswerth, — és mint leány hasonlítson mindinkább dicső anyjára.

Láng Adolf.

Egyháztörténelmi töredék.

A Bécsbe fölhívott és megjelent bizalmi férfiak tanácskozásai 1855. máj. 17. — jun. 20-ig.

XX.

(Vége.)

6. Alulírt nem titkolhatja el, miként ő magát az által nagy mértékben érzi megilletődöttnek, hogy a 129-ik §-a szerint a törvényjavaslatnak, az espereseknek hivataloskodása 4 évig tartó időre szorítandónak állíttatik elő.

Nem tekintve azt, hogy a szentiratban és az eredeti apostoli keresztyén községek történetében semmi példáját egy nem

életösszig, hanem csak bizonyos évekre kiterjedő egyházi hivatalnokoknak nem lehet találni; a mire bizonyosság azon körülményben is fekszik, hogy későbbben törvényre vált, hogy a püspök azon esetben, ha ő hivatalára méltatlanná lenne, letétezhessék; úgy világos és semmi bizonyítékot nem nélkülöz, hogy egy négy évi időközre terjedő hivatal, még csak arra sem elegendő, hogy magát az oly különféle esperesi teendőkhöz bele tanulmányozza, annál kevésbé arra, hogy azon pátriárchai viszonyt maga között és az alája rendelt egyházi községek, egyházi szolgatársak és iskolatanítók között, helyre állítsa, mely ezen hivatalnál épen oly mellőzhetlen mint üdvös.

Az esperesek voltak eleitől fogva — legalább a magyarországi helv. hitv. ev. egyházban — a legtevékenyebb közlőnyei és oszlopai az egyházi igazgatásnak; a legelső segédei és gyámolai a superintendensi hivatalnak. Hogy ők ilyenekül csak éltök hosszúra választva lehetnek; hogy ők ilyenek — ha csak rövid időre választatnak — nem lehetnek, épen úgy a dolog természetében fekszik, mint lehető és valószínű, hogy épen a legjelesb emberek magokat, épen az úgy rendezett állomástól elvonni igyekezni fognak.

Alulírt annál fogva nem mulaszthatja az ő legbensőbb meggyőződése szerint, meleg óhaját nyilvánítani, mikép az esperesek, hogy azoknak tekintélyök szilárd, működésök gyümölcsözővé lehessen, életösszig választassanak és állíttassanak elő, annyival inkább, mivel azon bajt, hogy azok késő vénségökben kötelességök teljesítésére alkalmatlankká válnak és az ő, ennek ellenére is folytatandó hivatalviselésök által, a kormányzatban kár okoztatik (mint ez ellenindok gyanánt szokott felhozatni), az által lehet megelőzni, ha törvényül mondatik ki, hogy a betegség vagy korgyengesség által szolgálatra képtelenné váló esperesek mellé — teljes felhatalmazással — ezen Istentől rendelt hivatal folytatására proseniorok adassanak.

Alulírt nem tartóztathatja meg magát, itten azon körülményre utalni, miszerint a magas kormány elv gyanánt látszatik felállítani és követni, hogy minden bárminemű politikai hivatalnokok, az előbbeni tisztujítás eltörlésével állandósíttassanak, mely elvvel az egyházba épen most és pedig az eddigi gyakorlat ellenére behozandó ideiglenes előállítás az espereseknek, alig összeegyeztethető.

7. A mi a superintendensekre vonatkozólag a törvényjavaslatban, részint már a 6-ik, részint a 136-ik §-ban kimondva áll, hogy azok állandó hivatalhelylyel birjanak és ottan mint főlelkészek, rendszerint csak predikálni legyenek kötelesek: ez alulírttnak alkalmat nyújt megjegyezni:

a) Hogy a superintendens az apostoli szabály értelmében alkalmas legyen predikálni, az Isten igéjét hirdetni.

b) Hogy ő — hogy ezt az evangéliumi alapelvek szerint tehesse — meghatározott hivatalhelylyel birjon s valamelyik egyházközséghez lekötve legyen.

c) Hogy ő, — mint az apostoli nyilatkozat szerint egyike a presbytertársaknak, egyike az Ur szőlőjében dolgozó munkásoknak, egyike a lelkészeknek, csak primus inter pares, — mint főlelkész (ilyesmit az evang. egyház nem ismer) nem tűnhet föl, mint ilyen nem szerepelhet.

d) Hogy — a mennyiben a törvényjavaslat által az egyházközségeknek szabadságában áll saját lelkészeiket választani; ezen jog megszorítása nélkül — a superintendensek állandó lakhelyül kitűzendő helyeken találtatandó egyházközsé-

geknek nem tétethetik kötelességökké, hogy a superintendenst saját lelkészök gyanánt fogadják el. Miből végre következik:

e) Hogy, — vagy a superintendensek az ő minőségökben mint lelkészek az ő eddigi állomásukon kötelesek megmaradni, vagy pedig ha a törvényjavaslatnak elég akar tétetni, az állandó lakhelyek egyházközségeinek beleegyezése, az egyházkerületek útján előlegesen és minden lehető akadályok és nehézségek elmellőzésével eszközöndő.

Az utolsó főtökintet, melyről értekezni alulírott magát kötelesnek érzi, a törvényjavaslat 5-ik §-ának tartalma, hol írva áll: „Az esperességek és egyházkerületek körei a jelenlegi politikai kormánykerületek szerint újból felosztandók.“ (Az utóbbiak a zsinat javaslata szerint §. 70.)

A mennyiben ezen törvényjavaslat az esperességeket illeti, azok kivételének, — a mennyiben az csak néhány egyes egyházközséget illet, — semmi nagy nehézség nem áll útjában. De annál nagyobbak és számosabbak a nehézségek, melyek az egyházkerületek javaslatba hozott új felosztásánál feltornyosulnak; a mennyiben a mellett itt is ott is, nem csak jelentékeny számú egyházközségek, hanem egész egyházvidékek fognak szóban.

Az évszázadokon keresztül egymással lelki és egyházi egybeköttetésben állott községek érdekei, az elenyészett hosszú időszak folyásában, oly sokszorosan egymásba szövődtek és összenőttek, hogy ugyanazoknak megzavarása és veszélyeztetése nélkül az elkülönítés és elválasztás egyaránt lehetetlennek látszik.

A közös áldozattételek által létrejött alapítványok és intézetek, lehetetlen, hogy igazságosan elkülöníttessenek s elkülönítve azok, lehetetlen, hogy fenállhassanak.

Mindegyik egyházkerület intézetének megállapításánál s minden vállalatainál, területének kiterjedését szem előtt tartotta és azoknak fentartása tekintetéből jövőre nézve számításait a hozzátartozó egyházközségek száma és tehetsége szerint tette. Ha most az egyházközségek azon száma és értékének mértéke kevesbedni fog és az által a segélynyújtásoknak számításokba vett befolyásának forrása vesztetni fog az ő termékenységében: ezen esetben, az ezen alpra legjobb reményben felépített intézetek romlása előrelátható.

Ez fog történni különösen az egyházkerületek magas iskolai intézeteivel, azon intézetekkel, melyek valamint léteüket a bekeblezett egyházközségek áldozattételre való buzgóságának és készségének köszönheték; épen úgy fenmaradásukat csakugyan azon buzgóságtól, csakugyan azon készségtől várhatják; és ezen gyámoltól megfosztatva épen fen nem állhatnak.

És ez az, mi alulírtat aggodalommal és félelemmel tölti el, ha ő a debreczeni hely. hitv. collégiumra, ezen az ő gondjának és fáradozásának legkiválóbb tárgyára gondol; — azon collégiumra, melynek két elkülönített intézetei a jogakadémia és a gymnasium a kegyelmesen engedélyezett nyilvánossági jognak örvendezhetni szerencsések lettenek.

Igenis, alulírt aggodalom és félelem nélkül nem gondolhat arra, hogy miután ezen tanintézetek új szervezete csak az illető egyházkerület körében eső egyházközségek által, a késő jövőre is tett ajánlatok alapján és ugyanazon községektől, megszűnés nélkül várandó áldozatok reményében eszközöltetett; számos és nagyon jelentékeny egyházi gyülekezeteknek és egész esperességeknek az egyházkerülettől elmetszése által, azon tanintézeteknek elenyészése elkerülhetlenné válik.

Alulírt, midőn ő szíve teljességéből imádkozik, hogy ne engedje Isten, mikép ő ezen súlyos csapást megérje, egyszer-mind bátorkodik megjegyezni, hogy az egyházkerületek javasolt új felosztásának kivitele azon tekintetben is nehézségre fog találni, hogy a cs. k. pozsoni helytartósági osztály részére alig hozattathatik létre egy egyházkerületi terület elégséges számmal az igazgatásnál elkerülhetlenül megkívántató költségeknek és kiadásoknak viselésére és fedezésére képes egyházi gyülekezetekből. Nem tekintve arra, hogy a Szerb Vajdaságban és a temesi bánóságban, Horváth és Tóthországokkal egybeköttetve is (mely egybeköttetés már magában a politikai igazgatási terület szerint alkalmazandó felosztáshoz képest létrehozandó alapeltől szembetűnőleg eltér), nem található szükséges száma a hely. hitv. egyházgyülekezeteknek, mely egy egyházkerületnek elegendő lenne.

Minthogy különben is a politikai igazgatási terület szerint új felosztásnak felállított alapelve, a róm. cath. egyházmegegyekre vonatkozólag nehezen kivihető és az evangelikusoknak szabad reményleniök, hogy ők is ezen tekintetben semmi hátrátételt nem fognak tapasztalni; ennél fogva alulírt felbátorítva érzi magát azon magas kegyért és kegyelemért esedezni, hogy a huzamos idő által megerősített felosztása az egyházkerületeknek továbbra is fentartassék. Bécs, 1855. június 19.

Tóth S.

Engy kis tarlózás.

A savanyu uborka saisonja nemcsak a hírlapi kacsák, hanem a „bolond gombák“ évadja is. Erre a meggyőződésre kellett jutnom, midőn a „Religió“ cz. lapnak véletlenül kezembe került jul. 3-iki számát elolvastam.

O quantum est in rebus inane!

A római dölyf, hányféle alakban van csak ez egy közlöny egy számában is kitálalva!?

A vezércikk írója szerint „valami titokszerű varázs rejlik a „lumen de coelo“ (jó hogy nem: Deus ex machina) pápa akaratában.“ Kérde: miből meríti egy emberi akarat ezeket a sikereket, „a lángész erejéből-e, vagy az alázatos ima mindenhatóságából? Neki úgy tetszik, hogy mind a kettőnek magasztos compenetratiójából.“

Bizony pedig ezek a sikerek nem valami rendkívüliek; s többnyire a diplomácia kétes sikerei. Ezekre nézve pedig áll az a régi tétel, hogy „parva sapientia regitur mundus“ s aztán a diplomácia róka fogásaiban, lehet, hogy mesterére akad a „lumen de coelo“ pápa is. Én legalább mindig azt hiszem, hogy Bismark lesz a nyertes. No de az idő majd igazol és kimutat mindent.

A másik nagy siker, a mit a mostani pápa elért, a scholasticismus felélesztése, már t. i. a seminariumokban és a kath. irodalomban. Mai napság ennek se lehet nagy jövője.

A „Doctor angelicus“ bölcsészétét, — melynek jelszava és végcélja, hogy: „philosophia theologiae ancilla“ — bár ismét felébresztette a multak sirjából a pápai hatalom: e felett egyszerűen napirendre fog térni a világ; mert az élet törvénye az, hogy a mi egyszer lejártta magát, a mi az emberi szellemet ki nem elégitheti, azt semmiféle mesterkedés sokáig fenn nem tarthatja, nem érvényesitheti. A mu-miáknak a sírban a helyök. A mostani pápával együtt, azt

hiszem, a scholasticismus is visszatér sírjába, melyből fel-
erőszakoltatott.

Érdekes az „Eucharisticus congressus“-ról irt közle-
mény. — Ezen oltári szentségimádó egyesület 5-ik nagy
gyűlése a toulouse-i hatóság részéről, egy kissé akadályozva
lett s így a programm szerint a tagok Lourdes-ban tartot-
ták meg a körmenetet. Erről a programm így ömledezik:
„Mit fog e pénteken, 1886. jun. 25-én Anyánk elragad-
tatott szíve mondani Fia szívének? Én nem tu-
dom (én sem!), de szívem azt mondja, hogy ez a fölszaba-
dulás hajnala lesz, hogy a pokoli sárkány gyógyíthatatlan
sebet fog kapni a Szeplőtlentől és hogy ha tudunk bűnbánó-
kul oda menni, imádkozni s visszajönni, a szűzi láb,
mely tizenhatszázor nyugodott könyörüle-
tesen a massabiellei szirten, e napon győzedelmesen he-
lyezkedhetnék az emberiség régi csábitójának fejére, hogy
összetiporja.“

Eféléket olvasva, nem lehet eléggé hálát adni Isten-
nek, hogy minket, az ily csudabogarakat irka-firkáló reve-
rendák hatalma és befolyásától örökre megmentett; s kér-
nünk kell a világosság Istenét, hogy szabadítsa meg tőlök
az emberi lelkek azon millióit, a kiket még a sötétségben és
a halál árnyékában ámitás és megfélemlítés által lekötve
tartanak.

Egy kis németországi újdonsággal is kedveskedik
szájjelentőül a nevezett lap végső soraiban. Gondolta magá-
ban: „Ende gut, alles gut.“ Tehát az a hír, már t. i. a po-
zeni érsek közlönye szerint, hogy ezután az insbrucki je-
zsuiták által nevelt (s így tetőtől talpig jezsuita) papjelöltek
és papok, szabadon fungálhatnak. „Ez óriási vívmány, te-
kintve, hogy jezsuitákról s az ő tanítványaikról van a szó,
kiktől a protestáns orthodoxia leginkább
szepeg.“

Ne mondja! Hiszen ezt maga se hiszi a jó újdondász,
hogy a roppant erős és hatalmas németországi protestántiz-
mus szepegne a Loyola maradékaitól. Nihil minus!

Még az se bizonyos, hogy a Németországból kiűzött
jezsuiták oda ismét visszatolakodhassanak, ámbár ez na-
gyon is kitelnék tőlök, a kik egykor magokról így szólhat-
tak: „Intravimus ut agni; regnavimus ut lupi; expellemur
ut canes; sed redibimus ut aquilae.“

Még mi, kevés számú és sok tekintetben elnyomott
magyar protestánsok sem szepegünk tőlök; a német protes-
tánsok még kevésbé. Inkább utálat, mint félelem tárgyai
ma a loyoliták. És ez indokolva is van oly szerzet iránt,
melynek casuisticája, probabilitizmusa: a keresztyén morál-
nak arculverése; mely nem kevesebbre törekszik, mint az
evangéliom igaz alapján álló protestántizmus kiirtására.
Csakhogy „nem úgy van már, mint volt régen.“ A kigyónak
kiverték a méregfogát s Livius szerint: „vana sine viri-
bus ira.“

A nevelés ügyét voltak képesek bizonyos mértékben
megtartani a predikálás mellett, előbbi nagy hatalmukból.
Tagadhatatlan, hogy e téren is kártékonyak; de a tapasztalás
azt igazolja, hogy a kor felvilágosult szellemével szemben,
harczuk legfeljebb don quizotte-i harc. Gyakran épen azokból
válnak legnagyobb ellenségeik, a kiket magok neveltek s
tanítványaik az életbe kilépve, szakítanak velök, sőt gyakran
szakítanak minden vallással is.

Tőlök nincs mit szepegni, legfeljebb elfordulunk tőlök,

mint ama pusztító utálatosságtól, melyről Máté
evangélioma 24-ik részében van említés téve; s a mit a
közvélemény világszerte kárhoztat és elítél, az nem lehet
jó, nem lehet hasznos az emberiségre.

A XIV-ik Kelemen pápa által örökre eltörölt, VII-ik
Pius által ismét felélesztett jezsuita szerzet, megvetés tár-
gya ma és az lesz ezután is. A jezsuita név megszégyenítő.
Ezen rend multja, viselt dolgai, elvei adják ehhez az alapot.
Szerencse, hogy maga a katolicizmus sem azonúl vele, da-
czára minden, a „Religió“ és társai által kifejtett törek-
vésnek.

No de minek folytassam tovább? Elég volt ezuttal
ennyi tarlózás is.

A tiszántuli ev. ref. középiskolai tanáregyesület

által 1886. augusztus 23. és 24-én

M.-Szigeten tartandó közgyűlés

programmja.

Augusztus 22.

1) D. e. 9 órakor az „Állandó bizottság“ ülése a
lyceum nagytermében.

2) D. u. a vasuton érkező egyesületi tagok és vendégek
fogadása s elszállásolása.

3) Esti 8 órakor közös találkozás a „Korona“
vendéglőben.

Augusztus 23.

4) D. e. 9 órakor közgyűlés a lyceum nagyter-
mében. Ennek tárgysorozata a következő:

a) Elnöki megnyitó.

b) Jegyző és pénztárnok jelentése.

c) Részlet a m.-szigeti iskola történetéből Szilágyi
Istvántól.

d) Értekezés, Felméri Lajostól.

e) Tanügyi Szemle Dr. Öreg Jánostól.

f) Jelentés a pályázatokról.

g) A tisztikar lemondása. Szavazás elnök, jegyző és
pénztárnokra.

5) D. u. 2 órakor a „Korona“ vendéglőben társas
ebéd, melyre a tagokon kívül a vendégek s a t. közönség tag-
jai is meghivatnak. Egy teríték 2 frt 50 kr.

6) D. u. 5 órakor gyám- és nyugdíjintézeti közgyű-
lés, ennek tárgyai:

a) Pénztárnoki jelentés.

b) Számadásvizsgáló bizottság jelentése.

c) A bizottság által beterjesztett ügyek tárgyalása.

d) Folyó ügyek, indítványok.

Augusztus 24.

7) D. e. 9 órakor közgyűlés, ennek tárgyai:

a) Szavazatok eredményének egybeállításával megbí-
zott küldöttség jelentése, szavazás a bizottsági tagokra.

b) Emlékbeszéd Szilágyi János volt bölcsellettanár fe-
lett Meleg Gyulától.

c) Értekezés az egészségtan köréből Dr. Imre Józseftől.

d) Értekezés Sinka Sándortól.

e) Előadás a természettan köréből Kardos Károlytól.

f) Pénztárvizsgáló bizottság jelentése.

g) Intézkedés a kitűzendő pályakérdésekről.

h) Indítványok tárgyalása.
i) Jelentés a bizottsági tagokra adott szavazatokról s a közgyűlés berekesztése.

Jegyzetek.

1) A közgyűlésen megjelenni szándékozó egyesületi tagok, küldöttek és vendégek sziveskedjenek bejelenteni eme szándékukat f. évi augusztus 10-ig. Elek Lajos egyesületi jegyzőnél (Debreczen, Fűvészkert-utca 1080. sz. a.), hogy az elszállásolás ügyében idejében lehessen intézkedni.

2) Az intéző bizottság abban állapodott meg a vasuti kedvezményes menetjegyekre nézve, hogy azokért minden egyesületi tag maga nevében folyamodjék, mert így 50% engedményt lehet nyerni, az eddigi eljárás mellett pedig csak 33 $\frac{1}{3}$ %-ot. Az 50 kros bélyeggel ellátott s az illető vezérigazgatósághoz címzett és a kérvényező tanár tanintézeti igazgatósága által ellenjegyzett s megpecsételt folyamodványok legkésőbb augusztus 1-én elindítandók. Az így nyerhető engedménynek azon előnye is van, hogy 3 hónapra szól.

3) A közgyűlésen csak azon indítványok tárgyaltnak, melyek legkésőbb aug. 20-ig a jegyzőhöz írásban beadatnak.

4) Az állandó bizottság tagjai fölkéretnek, hogy a bizottsági ülésen leendő részvétel végett sziveskedjenek megjelenni M.-Szigeten már f. évi aug. 21-én.

Debreczen, 1886. július 28.

A központi bizottság.

Egy és más az egyházi élet és a gyakorlati theologia mezejéről.

Nyílt kérdés nt. Csiky Lajos urhoz, mint a gyakorlati theologia ny. r. tanárához.

Némely keresztyén vallásfelekezetek, tudomásom szerint, azon kívül, hogy a házasságot szentségnek tartják, rendszeren nagy czeremóniákkal szokták a házasság megkötését, templomban oltár előtt eszközölni; szerintünk ugyan ez nem szentség, de mindamellett az én szerény felfogásom szerint is oly cselekmény, mely mindenesetre egyik legfontosabb, legünnepélyesebb órája a házasságra lépő egyéneknek; az eskü, melyet a házassági szövetségre lépni szándékozók az igaz Isten szent nevének segítségül hívása mellett s Isten előtt, ki belát a szívekbe, kölcsönösen mondanak el egymásnak, magában véve oly szent, hogy a gyarló emberre nézve Isten iránti tiszteletből is illő, hogy azt fennállva hallgassa meg. Ezt én így is láttam eddig egyházkerületünk minden egyházában, hol ily ünnepélyes egyházi szertartáson jelen voltam. Nem kis meglepetésemre szolgált tehát legközelebb a szalontai egyházmegye egyik tiszta magyar református községében (hol mellesleg s büszkeséggel legyen mondva, még eddig semmi más nemzetiségű vagy vallású, mint tiszta magyar református nem telepedhetett le) megtörtént ama visszatetsző eset, hogy a zsufolásgig megtelt templomban — egy ifju pár esketésére a szomszédos városból is megjelent különbféle vallású uri egyének

előtt, — nevezett egyházközség tagjai úgy mutatták be magukat, mint a kik az esküt oly egyszerű valaminek tartják, hogy annak meghallgatására még ülőhelyökről sem emelkednek fel; mert tény az, hogy az eskető lelkész, az ifju pár s rajtam aluliroton kívül az egész eskü elmondása alatt ki sem állott fel; s pirulva kellett hallanom a gunyos megjegyzéseket, melyeket a más vallású egyének tettek hitfelekezetünk eme most látott megbotránkoztató szokása ellen.

Igaz ugyan, hogy erre nincsen is precíz egyháztörvény, de hiszen ez egészen szükségtelen, amennyiben talán önmagából a házassági eskü magasztos voltából az önként folyik ki, hogy az iránt szent tisztelettel kell viseltetnünk, hiszen ha a polgári hatóság ő felsége a király nevében ítéletet hirdet ki, avagy valakit állítása megerősítésére meghitel, az összes jelenlevők, legyenek azok zsidók vagy bármily nemzetiségű és vallású egyének, azt fennállva hallgatják meg; annyival inkább illőbbnek tartom én, hogy az egyházi eskü elmondása alatt fennálljanak a hallgatók.

Különben e tárgyban illetékesebb véleményét ne tagadja meg tőlem kedves nt. ur, ki vagyok

Belényesen.

Zsigmond Géza,
ref. s. lelkész.

Válasz.

Röviden válaszolok az elem tett nyílt kérdésre. Véleményem szerint is teljesen jól gondolkozik a tiszteletes segédlelkész ur, midőn azt óhajtja, hogy az eskütételt a gyülekezet állva hallgassa. Ezt követeli a közzokás s ha ez Belényesen nem úgy van: „abusus non tollit usum“; ezt követeli az eskü szentsége, melyről már a legrégebb keresztyén egyházi atyák a legtiszteletteljesebb hangozólottak. Ajánlanám, hogy az eskető lelkész, mikor így szól a jegyekhez: „most immár megfogván egymás jobb kezét, mondjátok el az esküt“, tegye ehhez ezen szavakat: „melyet a keresztyén gyülekezet, Isten iránti tisztelete jeléül, fennállva hallgasson“ s ne kezdje el addig az esketési formula mondását, míg az egész gyülekezet tényleg fel nem állott. Nem hiszem, hogy az ilyen vallásos erkölcsi pressiónak meg ne legyen kívánt hatása. Ha nem lesz, hozza be e tárgyat predikációjába s taníttassa arra az ifjabb nemzedéket, — egyszóval kövessen el mindent, hogy megszűnjék a tiszteletlen szokás. Később, hozzá szokván a gyülekezet a felálláshoz, természetesen elmaradhat az arra való felhívás. Ez röviden a véleményem.

Csiky Lajos.

Különfélék.

Debreczen. Főtiszteletű Révész Bálint püspök ur viruló jó egészségben és kedélyben f. hó 27-én ért haza gasteini fürdőzéséből. Tisztelettel, szeretettel üdvözljük körünkben s áldjuk a gondviselést, hogy meghallgatta egészsége helyreállta végetti igaz jókivánatainkat. — Nt. Könyves Tóth Mihály lelkész ur, eddigi segéde, a Tordára választott Vértesi Mór helyett d. Kovács Jánost hivta meg segédeül Szatmárból. Üdvözljük városunkban a kitünő képzettségű ifjut!

A tiszántuli egyházkerületben a nem teljes 8 osztályu gymnasiumok tanárkarai 3 évre egyházkerületi képviselővé választották Bodolay László m.-turi, pótképviselővé Vozári Gyula szatmári tanárt.

N.-károlyi egyházmegye. F. hó 12-én bontattak fel a nyír-megyesi lelkészlakon a n.-károlyi ev. ref. egyházmegye üresedésben levő világi jegyzőségére és világi egyik tanácsbírói székére másodizben esperesileg elrendelt szavazatok. A jegyző állásra Ilosvay Aladár nyír-megyesi ifju földbirtokos, a tanácsbíróságra Kulin Sándor jármii földbirtokos választattak meg, mindketten általános többséggel.

A debreczeni ev. ref. egyházmegye f. hó 29-én gyűlést tartott szokott helyén, Debreczenben. Igéretet vettünk egy gyűlési tagtól, hogy értesíti lapunk olvasóit a gyűlés fontosabb tárgyairól.

Nagy-Szalonta. Mint magánuton értesülünk, a vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter a n.-szalontai, polgári iskolával egybekötött 6 osztályu gymnasiumtól, mert nem volt képes a törvény követelményeinek megfelelni, megvonta a gymnasiumi nyilvánossági jogot. Ezen intézet egyik kiváló tanárát, Katona Mihályt Kecskemétre választották meg tanárnak.

A kakszentmártoni ev. ref. egyház templomának építése javára július hó 18-án rendezett táncmulatság a szeszélyes időjárás dacára is fényes sikerrel megtörtént. Van szerencsém jelenteni, miszerint a mulatság összes jövedelme 182 frt, melyből felülfizettek: Téglássy Ferencz 4 frt (Sz.-márton), Peley József 3 frt, Hajdu Mór 3 frt (Pálfalva), Id. Böszörményi Sándor 2 frt (Pettyin), Hajdu Zsigmond 50 kr (Batiz), Sudi Károly 50 kr, Frankó János 50 kr, Vozári Gyula 50 kr (Szatmár), Lukács Mihály 1 frt (Pálfalva), Ifj. Péterffy Imre 1 frt, Éltető Ferenczné 1 frt, Fekete János 1 frt, Debreczeni József 1 frt, Kanizsai Zsigmond 1 frt, Bölönyi László 1 frt, Zommer Károly 1 frt (Szatmár), Márkus Imréné 1 frt, Sulyok Lászlóné 1 frt, Gáspár Ferenczné 1 frt (Sz.-márton), Hajnal Géza 1 frt (Józsefháza), Erdőhegyi Gyula 1 frt (Zajta), Papp Gyula 1 frt, Szeőke Barnáné 1 frt (Udvari), Harsányi Endre 1 frt (P.-Darócz), Dezső Lajos 1 frt (Berkesz); beküldték: Horváth Bertalan 5 frt (Kendelóna), Id. Péterffy Imre 5 frt (Sz.-márton), Soltész János 2 frt (Ombod), Böszörményi Zsigmond 2 frt (Ar.-megyes), Schäfteli Sámuel 2 frt (Szatmár), Deák Márton 2 frt (Böszörmény), Gottlieb Elekné 1 frt (Apagy), Szegedi Antal 1 frt (Darnó), Uray Károly 1 frt (F.-Gyarmat), Kállay Lászlóné 1 frt (Szatmár), Dr. Kölcsey Ferencz 1 frt (Szatmár) Sátor Dávid 1 frt (Szi-nyérváralja). E jótékonycélu mulatsághoz még szíves segélylyel járultak: Márkus Imréné, Téglássy Ferencz, Neufeld Vilmos, Sas szállodai vendéglős, Bellus József, Frankó János, Vásárhelyi Kálmán, a Lövészegylet, Bogdán zenetársulata. Mind a szíves felülfizetőknek, beküldőknek és segélyt nyújtóknak, mind az összes t. résztvevő közönségnek tiszteletteljes köszönetet fejezek ki. A ref. egyház nevében 1886. július 20. Bodnár János ref. lelkész.

Beküldetett. 3. A dunántuli ev. reform. egyházkerület pápai főiskolájának értesítője az 1885—86-ik évről. Kiadták: Németh István académiái, Szilágyi József gymnasiumi,

Jádi József preparandiai igazgatók. A 114 lapra terjedő értesítő elején Mokos Gyula tanártól egy értekezés áll „Egy fejezet az iskolai egészségtanból“ czímmel. A theologiai akadémián 5 tanár tanított 10 negyed,- 11 harmad,- 2 másod és 8 első éves, összesen 31 hittanhallgatót. A 8 osztályu gymnasiumban 18 tanár tanított, ide számítva a nem reformált vallásu tanulók hitoktatóit is. A 8 osztályban volt összesen 305 növendék. A tanítóképző intézetben pedig 9 tanár tanított, köztök 2 hittanár, összesen 47 növendéket, (I. év 24, II. év 10, III. év 5, IV. év 8). 4. A h.-m.-vásárhelyi ref. főgymnasium értesítője. Közéteszi az igazgatóság. Az évkönyv elején Dr. Imre Lajos tanártól „Valami a találós mesékről, különösen a czinkotai kántorról szóló adomáról“ cz. a. egy igen érdekes értekezés olvasható. Működött 13 tanár és az idegen vallásu növendékek közt 3 hitoktató. Volt az intézetnek 240 növendéke, köztök 13 magántanuló. 5. A székelyudvarhelyi ev. ref. collegium értesítője. Szerkesztette Szakács Mózes igazgató. Tanított 20 tanár, illetőleg elemi iskolai tanító 175 gymnasiumi és 130 elemi iskolai növendéket. Legáczióba, 20—24 egyházközségbe járnak e collegium növendékei.

Felelős szerkesztő: **Toth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉS.

Pályázat tanári állomásra.

A b.-somogyi ev. ref. egyházmegye csurgói főgymnasiumában, a latin és német nyelvi tan-
székre pályázat hirdettetik.

A pályázók felhivatnak, hogy a főt jelzett tantárgyakból, tanári képesítésüküket igazoló oklevelüket, esetleg végzett tanulmányaikra vonatkozó bizonyítványukat, keresztlevelüket, testi épség- és egészségüket igazoló orvosi bizonyítványukat, életrajzukat, eddig elfoglalt állásukra vonatkozólag szolgálati bizonyítványukat f. évi aug. 20-ig alólírotthoz terjeszszék be.

A tanár évi díja jelenleg 700 frt; továbbá 50 frt 5-öd éves pótlék és 250 frt lakpénz, vagy természetbeni lakás. Az alapfizetés, az államsegélynek kilátásba helyezett megnyerése esetén 1050 frtra fog fölemeltetni.

A megválasztott 2 próbaévi sikeres működés után s a latin és német nyelvből tanári oklevél szerzés esetén erősítették meg.

Állomását aug. 28-án tartozik elfoglalni.

A tornászatból is oklevéllel bírók előnyben részesülnek s annak tanításáért külön díjaztatnak. Heti óraszám 19—20.

Kelt Hedrahelyen, posta helyben, 1886. jul. 8.

Körmendy Sándor,
esperes.